

УДК 332.14:330.54

Бондаренко В.М.*доктор економічних наук,**професор кафедри маркетингу та реклами**Вінницького торговельно-економічного інституту**Київського національного торговельно-економічного університету*

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРІОРИТЕТІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СУКУПНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

STRATEGIC PLANNING BUSINESS MARKETING ACTIVITY WITH PRIORITIES FOR REGIONAL DEVELOPMENT POTENTIAL AGGREGATE

АНОТАЦІЯ

У статті розглядається стратегічне маркетингове планування ефективного управління стратегічною конкурентоспроможністю регіону. Наведено етапи процесу ефективного стратегічного планування розвитку регіону, при чому формування їх повинно бути направлено як на вирішення загальнодержавних, так і внутрішньо-регіональних соціально-економічних і екологічних проблем. Запропоновано стратегічні напрями підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу регіону, які включають у себе структурні реформи та інституційні зміни, створення сприятливого інвестиційного – інноваційного клімату регіону, екологізацію та ресурсозбереження. Розкрито ряд особливостей, які впливають у даний час у кожному регіоні для побудови своїх шляхів досягнення високого рівня стратегічної конкурентоспроможності на основі факторів виробництва, а також факторів нової економіки. Вказано на основні етапи процесу розробки стратегії ефективного управління розвитком стратегічної конкурентоспроможності при пошуку нових шляхів дослідження й розробки стратегії.

Ключові слова: стратегічне планування, напрями розвитку, конкурентоспроможність, етапи, стратегія, дослідження, регіон, потенціал, фактори виробництва, ефективне управління, маркетингова діяльність.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматривается стратегическое маркетинговое планирование эффективного управления стратегической конкурентоспособностью региона. Приведены этапы процесса эффективного стратегического планирования развития региона, причем формирование их должно быть направлено как на решение общегосударственных, так и внутрирегиональных социально-экономических и экологических проблем. Предложены стратегические направления повышения эффективности использования ресурсного потенциала региона, которые включают в себя структурные реформы институциональные изменения, создания благоприятного инвестиционно-инновационного климата региона, экологизацию и ресурсосбережения. Раскрыт ряд особенностей, которые влияют в настоящее время в каждом регионе для построения своих путей достижения высокого уровня стратегической конкурентоспособности на основе факторов производства, а также факторов новой экономики. Указано на основные этапы процесса разработки стратегии эффективного управления развитием стратегической конкурентоспособности при поиске новых путей исследования и разработки стратегии.

Ключевые слова: стратегическое планирование, направления развития, конкурентоспособность, этапы, стратегия, исследования, регион, потенциал, факторы производства, эффективное управление, маркетинговая деятельность.

ANNOTATION

In the article the strategic marketing planning effective management of strategic competitiveness of the region. Shows the process steps of effective strategic planning for the region, with their formation should be directed as to address national and intra so-

cio-economic and environmental problems. A strategic directions for improving the efficiency of resource potential, which include structural reforms and institutional changes, creating a favorable investment – innovative climate in the region, greening and energy saving. Reveals a number of features that are currently affecting every region to build their ways of achieving a high level of strategic competitiveness on the basis of inputs and factors of the new economy. Specified in the basic stages of development strategy for effective management of the development of strategic competitiveness in finding new ways of research and development strategy.

Keywords: strategic planning, development trends, competitive, steps, strategy, research, region, potential factors of production, effective management, marketing activity.

Вступ. Проблемні питання розробки та реалізації стратегічного планування економічного розвитку регіону в Україні набувають в умовах трансформації ринкових відносин особливої актуальності. Стратегічний план дає змогу планувати з позиції завтрашнього дня адаптивний процес, у результаті якого відбувається постійне коригування прийнятих управлінських рішень, постійний контроль за їх виконанням. Для ефективності стратегічного планування необхідне повне розуміння про майбутній стан регіону, чітко уявляти можливі перспективи.

Постановка завдання. Глобалізаційні процеси загострюють необхідність реалізації стратегії розвитку регіону, яка б забезпечила на основі наявного ресурсного потенціалу: якісну зміну структури виробництва та експорту в напрямі зростання ваги більш технологічних та конкурентоспроможних продуктів; інноваційно-інвестиційний розвиток промисловості регіону для забезпечення його конкурентоспроможності; максимально ефективно та комплексно використання усіх наявних ресурсів і потенціалів регіону. Метою дослідження є проаналізувати стратегічне маркетингове планування ефективного управління стратегічною конкурентоспроможністю регіону та види маркетингових планів, що розробляються й запропонувати заходи щодо їх покращення.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблеми планування маркетингової діяльності в розвинутих країнах постійно привертають увагу теоретиків і практиків менеджменту. Великий інтерес до цього аспекту внутрішньо-організа-

дійного управління пояснюється прагненням менеджерів володіти таким апаратом управління, який забезпечить стабільність регіонального розвитку та можливість швидкого й адекватного реагування на зміни зовнішнього середовища. Велику актуальність ці питання набувають у вітчизняних підприємствах АПК.

Значний внесок у розвиток методології стратегічного управління зробили С. Анікеєв, І. Ансофф, Р. Акофф, Г. Ассель, І. Березін, Б. Берман, М. Бухалков, О. Віханський, І. Герчикова, Р. Гремінгер, С. Дібб, П. Дойль, П. Друкер, Дж. Еванс, А. Завгородня, В. Кінг, Ф. Котлер, В. Краснова, Ж.-Ж. Ламбен, В. Порохня, І. Решетнікова, А. Томпсон, А. Стрікленд, З. Шершньова, В. Немцов, М. Мак-Дональд, Х. Мінцберг, В. Оберемчук, М. Портер, С. Попов, М. Смірнов, Р. Фатхутдінов, А. Чандлер. Їх праці присвячені дослідженню проблем стратегічного управління підприємствами.

Результати дослідження. Процес ефективного стратегічного планування розвитку регіону можна розподілити на такі етапи (рис. 1).

Ефективність управління економікою регіону нерозривно пов'язана з максимальним використанням існуючих ресурсів, можливостей, переваг, прогресивних методів та сильних сторін регіону (які залежать, передусім, від економіко-географічного положення; раціонального використання ресурсних можливостей) і водночас з мінімізацією ризиків, загроз та слабких

сторін в економічному розвитку області, тому першим кроком виділяється саме аналіз та оцінка регіонального стану.

Процес стратегічного планування не передбачає єдиних підходів, методів та процедур, оскільки територіальні громади відрізняються між собою географічними характеристиками, наявними ресурсами, потужністю економічної активності, соціальною організацією життєдіяльності населення, ефективністю діяльності органів місцевої влади. Методику стратегічного планування розвитку регіону необхідно обирати та розробляти на основі прагматичного відбору елементів різних концепцій і методик та їх синтезу з метою забезпечення необхідної гнучкості, відносної свободи дій у виборі механізму та інструментів реалізації стратегії в специфічних соціально-економічних умовах життєдіяльності територіальної громади.

Обґрунтування перспектив розвитку регіону в ринковому середовищі вимагає розробки нових науково-методичних основ концептуально-стратегічного планування, які базуються на підходах раціонального використання ресурсного потенціалу регіону. Необхідна нова стратегія розвитку регіонів, яка для кожного регіону буде коректуватися з урахуванням його ресурсного потенціалу. Формування такої стратегії повинно бути направлено як на вирішення загальнодержавних, так і внутрішньо-регіональних соціально-економічних і екологічних проблем.

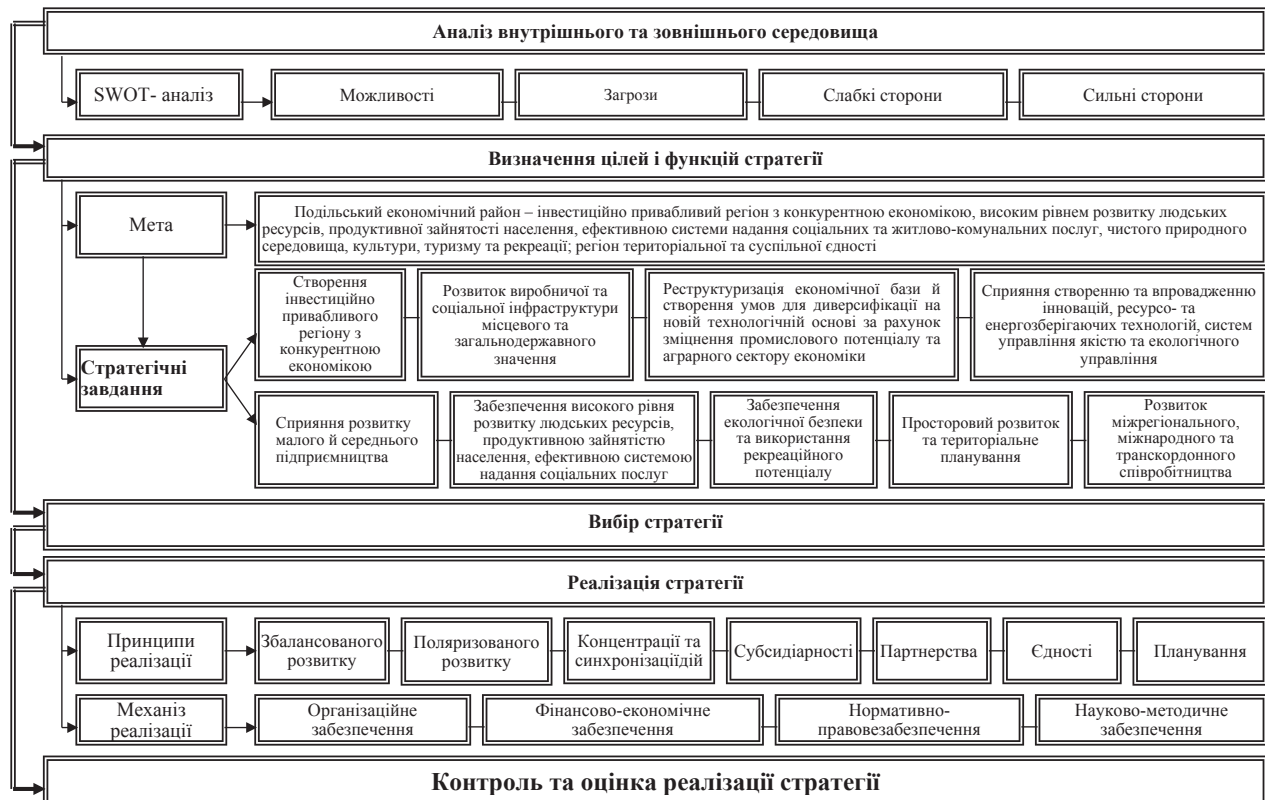

Рис. 1. Схематична структура стратегічного планування соціально-економічного розвитку Подільського економічного району

Доцільним є розробка регіональної ресурсної стратегії розвитку досліджуваного регіону, яка по суті повинна бути важливим механізмом забезпечення цілеспрямованого й ефективного його розвитку. Дана стратегія повинна визначити таку систему пріоритетів, цілей і завдань, які б стали для регіону джерелом його оновлення, підвищення соціально – економічного розвитку й якості життя населення та забезпечення сталого розвитку на основі ефективного використання його ресурсного потенціалу.

Визначальними принципами в розробці ресурсної стратегії регіону є її соціальна орієнтованість, комплексний та системний підходи, а також: вигідність географічного положення та кліматичні умови регіону; наявність природо – ресурсних, трудових, фінансових, виробничих

та інформаційних ресурсів; збалансоване використання сукупного ресурсного потенціалу; відтворення та обмеженість ресурсів, що забезпечують зростання економічних показників; випереджаючий розвиток галузей, які могли б відігравати значну роль у загальнонаціональному та регіональному інтересах; послідовність у виконанні прийнятих програмних документів, які направлені на вирішення проблем подолання обмежень у соціально-економічного розвитку Подільського регіону.

Для підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу регіону необхідні структурні реформи та інституційні зміни, створення сприятливого інвестиційного-інноваційного клімату регіону, екологізація та ресурсозбереження (рис. 2).

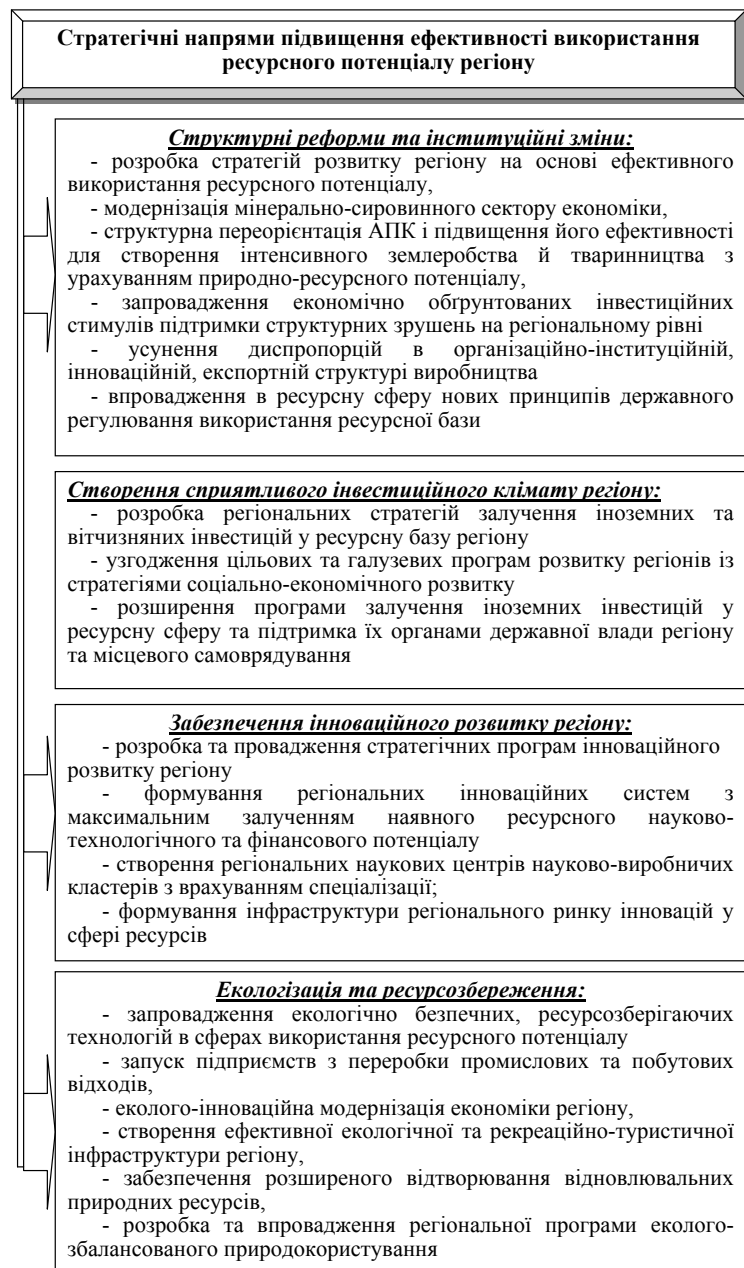

Рис. 2. Стратегічні напрями підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу регіону

До структурної реформи та інституційних змін відноситься:

- розробка стратегій розвитку регіону на основі ефективного використання ресурсного потенціалу,

- модернізація мінерально-сировинного сектору економіки,

- структурна переорієнтація АПК і підвищення його ефективності для створення інтенсивного землеробства й тваринництва з урахуванням природно-ресурсного потенціалу,

- запровадження економічно обґрунтованих інвестиційних стимулів підтримки структурних зрушень на регіональному рівні,

- усунення диспропорцій в організаційно-інституційній, інноваційній, експортній структурі виробництва,

- впровадження в ресурсну сферу нових принципів державного регулювання використання ресурсної бази.

Створення сприятливого інвестиційного клімату регіону передбачає:

- розробку регіональних стратегій залучення іноземних та вітчизняних інвестицій у ресурсну базу регіону,

- узгодження цільових та галузевих програм ресурсного розвитку регіонів із стратегіями соціально-економічного розвитку,

- розширення програми залучення іноземних інвестицій у ресурсну сферу та підтримка їх органами державної влади регіону та місцевого самоврядування.

Для забезпечення інноваційного розвитку регіону необхідно:

- розробку та провадження стратегічних програм інноваційного розвитку регіону,

- формування регіональних інноваційних систем з максимальним залученням наявного ресурсного науково-технологічного та фінансового потенціалу,

- створення регіональних наукових центрів науково-виробничих кластерів з врахуванням спеціалізації,

- формування інфраструктури регіонального ринку інновацій у сфері ресурсів.

Екологізація та ресурсозбереження полягає в:

- запровадженні екологічно безпечних, ресурсозберігаючих технологій у сферах ресурсного потенціалу,

- запуску підприємств з переробки промислових та побутових відходів,

- еколого-інноваційна модернізація економіки регіону,

- створенні ефективної екологічної та рекреаційно-туристичної інфраструктури регіону,

- забезпеченні розширеного відтворювання відновлювальних природних ресурсів,

- розробці та впровадженні регіональної програми еколого-збалансованого природокористування.

В умовах посилення глобалізації та регіональної конкуренції, викликаній тривалою фінансово-економічною кризою, дуже важливо правильно сформулювати стратегію конкурентної боротьби. Конкурентна стратегія зачіпає не тільки питання про те, як домогтися підвищення конкурентоспроможності економіки регіону, а й відображає функціональні стратегії, які відповідають на питання про те, як проводити регіону найкращим чином організаційну діяльність у напрямку конкурентної боротьби. Конкурентна стратегія спрямована, насамперед, на те, як вести конкурентну боротьбу й як розвивати власні конкурентні переваги економіки регіону, як зробити ці переваги стабільними й довготривалими. Визначальним елементом стратегії ефективного управління стратегічною конкурентоспроможністю регіону є формування тривалих і стійких конкурентних переваг, які стають основою успіху його стратегічного розвитку.

Стратегія забезпечення ефективного управління стратегічною конкурентоспроможністю регіону повинна розглядатися як комплекс заходів які безперервно формуються, спрямованих на реалізацію довгострокових цілей її підвищення. При цьому механізм розробки та реалізації стратегії ефективного управління розвитком стратегічної конкурентоспроможності повинен враховувати можливості коригування її положень у відповідність до змін зовнішнього середовища й у залежності від соціально-економічної та політичної ситуації. Крім того, стратегія повинна бути досить визначеною й зрозумілою, щоб її можна було реалізувати.

У даний час кожен регіон вибудовує свій шлях досягнення високого рівня стратегічної конкурентоспроможності на основі факторів виробництва (природних ресурсів, людського капіталу, інвестицій, інновацій і т.д.), а також факторів нової економіки (економіки знань), яка має ряд особливостей:

- збільшення нематеріальної складової в діяльності господарюючих суб'єктів;

- посилення ролі новизни (нових ідей, інновацій) у забезпеченні конкурентних переваг об'єктів;

- нестабільність організаційного середовища, збільшення інтенсивності змін зовнішнього середовища;

- посилення впливу людського фактора на результати господарської діяльності;

- подальша диференціація потреб споживача, стимулююча поява нових видів продуктів;

- збільшення частки творчого, інтелектуального праці людини в порівнянні з фізичним, ручною працею.

Наш підхід до формування стратегії ефективного управління стратегічною конкурентоспроможністю регіону ґрунтується на принципах системного підходу, а також міждисциплінарної методології дослідження регіону як багатопланового суб'єкта. Даний підхід має такі переваги:

- створення передумов для підвищення стратегічної конкурентоспроможності регіону через ініціювання реальних і цілеспрямованих інноваційних змін її управління в регіоні;

- формування та прогнозування кількісних значень ключових індикаторів, які дозволяють здійснити моніторинг реалізації стратегії;

- проведення змін, спрямованих на підвищення ефективності адміністративного управління, а, отже, підвищення ймовірності успіху реалізації стратегії;

- використання більш досконалих методів аналізу конкурентних переваг регіону;

- збалансованість регіональної стратегії ефективного управління розвитком стратегічної конкурентоспроможності.

У зв'язку з цим пошук нових шляхів дослідження й розробки стратегії ефективного управління розвитком стратегічної конкурентоспроможності регіону може виступати об'єктом самостійного дослідження. Процес розробки стратегії ефективного управління розвитком стратегічної конкурентоспроможності складається з трьох основних етапів:

- 1) аналізу існуючого стану фактичної конкурентоспроможності регіону;

- 2) аналізу існуючих стратегій підвищення конкурентоспроможності територіальних суб'єктів;

- 3) аналізу ефективності пропонованої стратегії підвищення конкурентоспроможності регіону.

Висновки. Вибір конкурентної стратегії ефективного управління стратегічною конкурентоспроможністю регіону – це пошук основних стратегічних конкурентних переваг регіону на основі дослідження конкурентних резервів у різних напрямках регіональної діяльності. По суті, вибудовування конкурентної стратегії регіону полягає в створенні конкурентних переваг і виборі видів діяльності, відмінних від конкурентів, що є основним завданням управління регіональною стратегічною конкурентоспроможністю.

Таким чином, системний підхід до розробки стратегії ефективного управління стратегічною конкурентоспроможністю регіону передбачає необхідність формування відповідної системи, як інструменту реалізації обраної стратегії. Тільки система може вирішити завдання концепції ефективного управління підвищенням стратегічної конкурентоспроможності регіону.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Александрова М.М. Цілі стратегічного планування // Фінанси України 8/2000. – С. 32-40.
2. Винокуров В.А. Организация стратегического управления на предприятии. – М. Центр экономики и маркетинга. – 2006. – 450 с.
3. Маркова В.Д., Кузнецова С.А. Стратегический менеджмент. – М.: Инфа – М.; Новосибирск: Сибирское соглашение. – 2006. – 620 с.
4. Орловська Ю.В. Стратегічне управління інвестиціями в регіональний розвиток / Орловська Ю.В. – К.: Знання України, 2004. – 336 с.
5. Поліщук О.В. Планування результативної діяльності підприємства. – К.: ЦУЛ. 2003. – 480 с.
6. Регіональна середньострокова програма соціально-економічного розвитку Вінницької області до 2011 року, затверджена рішенням сесії Вінницької обласної Ради від 25.10.2007 року № 340 – С. 96.
7. Соснюк О. Актуальні тенденції та перспективи внутрішнього й зовнішнього інвестування в економіку України / Соснюк О. – Український регіональний вісник. – 2000. – № 5.
8. Стратегія регіонального розвитку Вінницької області до 2015 року, затверджена рішенням сесії Вінницької обласної Ради від 1.06.2007 року № 291. – 139 с.
9. Фототов А.Г. Ресурсний потенціал: планування, управління / А.Г. Фототов. – М.: Економіка, 2013. – 151 с.
10. Шнипер Р.И. Конкурентные позиции регионов и их оценка / Р.И Шнипер. // Регион: экономика и социология. – 2005. – № 1. – С. 3-24.